

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้ เทคนิคการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

๒. ชื่อเจ้าขององค์ความรู้ นายสหภาพ เชื้อดี ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (เลือกได้จำนวน ๑ หมวด)

- หมวดที่ ๑ เทคนิคการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน
- หมวดที่ ๒ เทคนิคการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- หมวดที่ ๓ เทคนิคการแก้ไขปัญหาความยากจน
- หมวดที่ ๔ เทคนิคการเพิ่มศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ส่งการพัฒนา

ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

- หมวดที่ ๕ เทคนิคการส่งเสริมช่องทางการตลาดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
- หมวดที่ ๖ เทคนิคการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
- หมวดที่ ๗ เทคนิคการส่งเสริมกองทุนชุมชนให้เกิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
- หมวดที่ ๘ เทคนิคการเสริมสร้างองค์กรให้มีสมรรถนะสูง (เป็นบุคลากรทันสมัย พัฒนาองค์กร)

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีภารกิจในการดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่ได้กำหนดให้การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็น ๑ ใน ๑๐ ยุทธศาสตร์ ที่มุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน ขยายโอกาสให้คนยากจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศสามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ตลอดจนเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งมั่นคง

การสร้างสัมมาชีพชุมชน มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ที่มุ่งเน้นการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน โดยมีกระบวนการหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ โดยปราชญ์ชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเป็นแกนนำ เชื่อมโยงความรู้ทั้งทางทฤษฎีด้านต่างๆและทางปฏิบัติให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม หลังจากนั้นจึงจะกลับไปสร้างทีมงานของตนและจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพ ในหมู่บ้านเป้าหมาย ตลอดจนมีการติดตามอย่างเป็นระบบ มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพ มีความรู้และสามารถต่อยอดนำไปปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง จนสามารถพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนอย่างมั่นคงต่อไป

๕. ปัญหาและแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

การสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในแต่ละพื้นที่ ผู้นำแต่ละคนอาจมีภารกิจหรือความรับผิดชอบที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป อาจเป็นสาเหตุทำให้การอบรมหรือการทำกิจกรรมเพื่อสร้างสัมมาชีพเกิดความล่าช้าหรือเกิดความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน และในบางครั้งการสรรหาผู้นำเพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพก็ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจเกิดจากทั้งความไม่เข้าใจรายละเอียดแผนปฏิบัติงานของพัฒนากรหรือข้อจำกัดของเวลาในการสรรหาผู้นำ ดังนั้นจึงได้มีแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา ดังนี้

๕.๑ พัฒนาการ ควรศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการหรือแผนปฏิบัติงานตลอดจนเครื่องมือที่จะใช้ในการดำเนินการสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพ ให้เข้าใจและชัดเจน นอกจากนี้ยังควรที่จะขอความร่วมมือจากคนในชุมชนและศึกษาลักษณะของพื้นที่สภาพแวดล้อมของชุมชน แสวงหาจุดเด่น จุดด้อย ข้อดี ข้อเสีย ทูทางทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกการสรรหาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

๕.๒ ในการสรรหาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ควรคัดเลือกจากคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ พร้อมที่จะทำงานร่วมกันกับทั้งทางหน่วยงานและชุมชน มีการประสานงานที่ดี มีการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่คนในชุมชนได้

๕.๓ การประสานงานในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ ควรคำนึงถึงความเป็นจริง ซึ่งตลอดการดำเนินโครงการดังกล่าวจะพบว่ามักมีข้อจำกัดด้านเวลาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เช่น ระยะเวลาในการสรรหา/คัดเลือกผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนมีน้อยเกินไป ทำให้การคัดเลือกผู้นำไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริง ดังนั้นระดับจังหวัดจึงควรมีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมและควรเข้าใจในแต่ละบริบทของพื้นที่ และระดับพื้นที่ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันเวลา

๕.๔ แต่ละส่วนควรมีการขับเคลื่อนโครงการแบบบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง โดยมีการตั้งคณะกรรมการ มีการวางแผน การดำเนินงาน ตลอดจนการติดตาม การดำเนินงานดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนร่วมกับผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำในการดำเนินการสร้างอาชีพที่เหมาะสมและชุมชนต้องการ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ต่อไป

๖. ประโยชน์ขององค์ความรู้

การสร้างและพัฒนาผู้นำในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัวนำมาสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ครัวเรือนในชุมชน สร้างความเข้มแข็งทั้งทางอาชีพ สังคมตลอดจนทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนและตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้การมีผู้นำที่ดีและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการในการขับเคลื่อนสัมมาชีพเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน จะทำให้การกำหนดทิศทางของการดำเนินงานสร้างสัมมาชีพมีเป้าหมายและดำเนินไปอย่างถูกต้อง

๗. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

๗.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทั้งกับผู้นำขับเคลื่อนสัมมาชีพและคนในชุมชนที่เข้ารับการอบรม โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์และความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมของการดำเนินการสร้างสัมมาชีพ โดยมีพัฒนาการเป็นผู้ประสานงานและให้คำแนะนำแก่ผู้นำขับเคลื่อนฯและชุมชน

๗.๒ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทำให้ชุมชนรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานและจะสามารถทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น เพราะได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชน

๗.๓ การประสานงานในแต่ละส่วน ไม่ว่าจะในระดับพื้นที่ ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัดจะต้องมีความชัดเจน เข้าใจตรงกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและประสิทธิภาพของงาน

๗.๔ ใช้การระดมสมองของคนในชุมชนเพื่อแสวงหาความต้องการด้านการสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ให้ชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินโครงการด้วยตนเอง โดยมีพัฒนาการคอยให้คำแนะนำ และให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา